

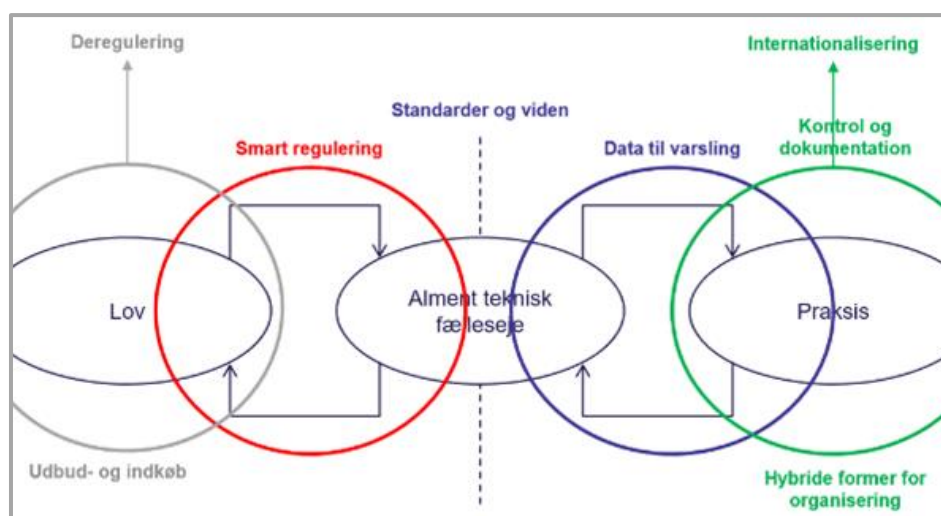
Emne16dagbog: Alment tekniske fælleseje (ATF) i byggeriet

På panelmøde 3 blev emne 8 om TOR-sagen og alment teknisk fælleseje (ATF) fremlagt for første gang. Det havde baggrund i, at Konkurrencerådet påbød Tagpapbranchens Oplysningsråd (TOR) at ophæve deres TOR-anvisninger. Det medførte, at deltagerne på panelmøde 3 og 4 fremlagde oplæg og havde dialoger om ATF med afsæt i TOR-sagen. På andre emner var ATF også en væsentlig faktor, og deltagerne udtrykte derfor interesse for at finde en fælles forståelse for ATF på tværs af panelets emner. ATF blev derfor indføjet i Stående Byggepanels udviklingsprogram for 2018-19, som ét af de fem udviklingsområder, der skulle styrke samarbejdet mellem paneldeltagerne.

A.C. MEYERS VÆNGE 15
 2450 KØBENHAVN SV
 BUILD.DK
 CVR 2910 2384
 EAN 5798 0000 19034

+45 5178 1602
 NIELS HALDOR BERTELSEN
 NHB@BUILD.AAU.DK

DATO 09.01.2023
 JOURNAL NR. 522-03323

Dette var baggrunden for panelets videndeling om emnet. Emnet blev første gang drøftet på panelmøde 3 den 23/11 2017. I det efterfølgende er vist uddrag fra godkendte panelmødereferater, hvor der er fremlagt faglige indlæg, givet status eller været en dialog om emnet i panelet. Emne16dagbogen kan frit videreformidles med angivelse af kilden 'Stående Byggepanel emne16dagbog' og navn på aktuel indlægsholder. Panelet opfordrer til, at man i en videreformidling medvirker til at forbedre byggeriet og ikke miskrediterer produkter, personer eller virksomheder, som er panelets formål.

Indholdsfortegnelse

29/11 2022: Panelmøde 12 hos FRI – 3. Aktive emner	2
18/5 2022: Panelmøde 11 hos GI – 3. Opfølgning på aktive emner	2
4/11 2021: Panelmøde 10 hos DTU Byg – 3. Opfølgning på aktive emner	3
23/6 2021: Panelmøde 9 hos ETA-Danmark – 3. Opfølgning på gl. emner.....	3
25/8 2020: Panelmøde 8 hos TI – 3. Opfølgning på gamle emner	5
19/11 2019: Emnemøde om alment teknisk fælleseje (ATF)	6
9/8 2018: Stående Byggepanel udviklingsprogram for 2018-19.....	8
23/5 2018: Panelmøde 4 hos Bygherreforeningen – 3. Deltagerinitiativer	9
23/11 2017: Panelmøde 3 hos Dansk Byggeri – 2. Nye emner.....	10

29/11 2022. Panelmøde 12 hos FRI – 3. Aktive emner

Dialog i panelet

Bygherreforeningen oplyser i brev af 22/11 2022: *"Ift. den tidligere definerede opgave under temaet "risiko" under Emne 16 (ATF) kan jeg oplyse, at der under Strateginetværket for bæredygtigt byggeri er nedsat en temagruppe, som skal arbejde med emnet "Risikohåndtering og -fordeling" – bl.a. med det formål at undersøge mulighederne for at etablere en risikofond, som både skal fremme innovationen på materialeområdet, men samtidigt (forsikrings)dække, hvis der opstår skader, svigt osv. på trods af udvist culpa i processerne. Der er netop frigivet lidt midler til at igangsætte en analyse af mulige scenarier/modeller med fordele og ulemper, samt finansieringsmodeller – og med inspiration fra andre lignende konstruktioner som Byggeskadefonden (Morten er med i temagruppen), Stormflodspuljen, fælles forsikringspulje til havvindmøller osv. (Forsikring & Pension v/Tine Aabye er ligeledes med i temagruppen), herunder udenlandske eksempler, hvis sådanne findes. Parallelt hermed er Værdibyg i gang med en analyse af risikobarrierer i værdikæden, som vi forventer vil kunne understøtte arbejdet i temagruppen. Værdibyggs analyse forventes afsluttet primo 2023, mens temagruppens analyse forventes at foreligge omkring midten af 2023. Vi vil kunne redegøre nærmere for resultaterne på et kommende møde i det Stående Byggepanel."*

Konklusion om emne 16

Bygherreforeningen vil på næste panelmøde redegøre for resultatet af deres analyse af risikobarrierer i værdikæden.

18/5 2022: Panelmøde 11 hos GI – 3. Opfølgning på aktive emner

Jørgen Munch-Andersen: Med baggrund i præsentation (220518B Emne16 ATF Build-slutrapport JM-A) gennemgik Jørgen M-A resultatet af Build-projektet om ATF, og han henviste hertil til de to notater:

- Build slutrapport for ATF 2022 JM-A&JN.
- Bilag til Build ATF-rapport 2022 JM-A&JN.

Build-projektet blev oprindeligt initieret på panelmødet den 23/6 2021, og det er støttet af bevilling fra GI og BSF. Det blev gennemført over to møder den 21/9 2021 og den 8/3 2022. På møde 1 blev nedsat fire projektgrupper, som mellem møderne arbejdede med: Forståelsesramme, videnportal, retningslinjer og kulturændringer. Resultatet af projektgruppernes arbejde blev rapporteret på møde 2, hvor der blev igangsat fire aktiviteter med tovholdere for arbejdsgrupperne, som efterfølgende vil forberede det videre arbejde:

- Analyser (tovholder Kristoffer Soelberg, BUILD).
- Netværk af ATF-producenter (tovholder Susanne P. Svendsen, BYG-ERFA).
- Hvad er effekten af at anvende ATF? (tovholder Stefan Gottlieb, BUILD).
- Risiko og forsikringsdækning (tovholder Graves Simonsen, Bygherreforeningen).

Konklusion: Build-projektet er nu afslut, og de fire arbejdsgrupper arbejder videre med hver deres aktivitet. Emnet tages op igen, når der er nyt fra de fire aktiviteter.

4/11 2021: Panelmøde 10 hos DTU Byg – 3. Opfølgning på aktive emner

Baggrund:

Emnet blev senest behandlet på panelmøde 9 den 23/6 2021, hvor det blev foreslået:

”Build ved Jørgen Nielsen og Jørgen Munch-Andersen sender ansøgning om støtte til forprojektet til BSF og GI. Jørgen N og Jørgen M-A indkalder alle paneldeltager til de 2 dialogmøder, hvor det første afholdes den 21/9 2021, og hvor der er tilmeldingsfrist den 7/9 2021. Begge dialogmøder afholdes hos GI.”

Indlæg v/ Jørgen Munch-Andersen

Jørgen gav en status over forprojektet, som er støttet af GI og BSF, og gennemføres ved 2 møder den 21/9 2021 og den 18/1 2022. På møde 1 blev der nedsat 4 projektgrupper, hver med 6-12 medlemmer, som arbejder med følgende emner: 1) Forståelsesramme, 2) Videnportal for lettere adgang, 3) Retningslinjer for god produktionspraksis og 4) Kulturændring om anvendelse af ATF i praksis. Grupperne forventes at mødes 2-3 inden de fremlægger deres resultat på møde 2. Dvs. sige, at det lille forprojekt er kommet godt i gang og har en stor opbakning i panelet.

Se bilag: 211104F Emne16 Alment teknisk fælleseje status v Munch-Andersen.

Dialog om emnet:

Der ligger meget viden, som ikke bliver brugt, og som venter på beskrivelse som ATF. Der er også mange forskellige opfattelser af ATF. Fx nævnte DBI, at Bolig- og Planstyrelsen (BPST) mener, at ATF ikke kan anvendes i forbindelse med brandklasse 2, og at brandrådgiverne kun må bruge vejledningen fra styrelsen. Flere udtrykte, at lovgivningen er bagudrettet og kun langsomt tilpasser sig nye løsningsmodeller, som fx hvordan man i fremtiden i praksis vil håndtere den grønne omstilling. ATF er mere fremadrettet og kan hurtigere tilpasse sig nye fremadrettede behov og stor variation i behov og muligheder. ATF kan evt. udfylde hullet mellem lovgivning og praksis, som letter udviklingen og effektiviteten. Det blev også sagt, at styrelsens holdning ikke holder i Konkurrencestyrelsen.

Nogle mener, det er juraen, som fastlægger ATF, mens andre mener, at juristerne bruger, hvad der findes af ATF, og at byggeriet bør give juristerne et bedre grundlag i voldgiftssager herunder blive bedre til at udforme tidssvarende ATF. Build afholdt et internt møde om ATF i København den 2/11 2021, hvor det bl.a. blev udtrykt af jurist.

Konklusion:

Emnet tages op på næste emne- eller panelmøde, når forprojektet er afsluttet og resultatet og det videre arbejde kan formidles.

23/6 2021: Panelmøde 9 hos ETA-Danmark – 3. Opfølgning på gl. emner

Emnegruppens arbejde siden 25/8 2020

Siden 25/8 2020 har en sekretariatsgruppe med Jørgen Nielsen, Ole Bønnelycke, Søren Meyer og Niels Haldor Bertelsen udarbejdet vedhæftede notat [Emne 16 Skitse til](#)

[nyt forprojekt om ATF](#), dateret 24/2 2021. Det foreslås her, at Build indbyder interesse-rede paneldeltagere til 2 dialogmøder i efteråret 2021. På første møde kan baggrund og notatet drøftes, og på andet møde kan drøftes om deltagerne vil sætte egne selvstændige projekter i gang, og hvordan de samarbejdes. Build ved Jørgen Nielsen vil søge om finansiel støtte til forprojektet hos GI og BSF.

Indlæg ved Jørgen Nielsen om oplæg til forprojekt

Jørgen Nielsen gennemgik kort forprojektet, som er beskrevet i det udsendte notat, og hvor han støttede sig til præsentationen [290623H Emne 16 Alment Teknisk Fælleseje v J Nielsen Build](#), dateret 22/6 2021.

Udgangspunktet er, at svigt fortsat koster milliarder af kroner hvert år, og at anvendelse af eksisterende viden er en overset løsning. På de seneste møder er de 2 rapporter fra SBI og KU, som er resultatet af SBI's pilotprojekt, blevet publiceret:

- Gottlieb, S. C. & Vogelius, P. (2020). *Alment teknisk fælleseje – En institutionel analyse af fællesejets rolle i byggebranchen*. Aalborg Universitet København, Institut for Byggeri, By og Miljø (BUILD), BUILD Rapport 2020:27, udgivet digitalt december 2020.
- Hansen, O. & Ulbeck, V. G. (2020). *Rapport om betydningen af begrebet "alment teknisk fælleseje" i entreprenørretten*. University of Copenhagen, Det Juridiske Fakultet, Center for virksomhedsansvar (CEVIA), anden version publiceret 7/1 2021.

De 2 rapporter har bidraget med en forståelsesramme for ATF, men de har ikke håndteret ATF's primære funktion om, hvordan forskellige typer ATF kan udvikles og støtte byggeriets praktikere.

Arbejdsgruppen under sekretariatet har derfor undersøgt mulighederne for at komme videre, og de har udarbejdet et forslag til forprojekt. Heri foreslås, at der dannes en ATF-emnegruppe, som kan undersøge mulighederne for at etablere deltager-projekter fx på følgende områder: 1) Forståelsesramme for ATF, 2) Videnportal for ATF, 3) Retningslinjer for produktion af ATF og 4) Kulturændringer i anvendelsen ATF. For at få drøftet disse muligheder indbydes til 2 dialogmøder for ATF-emnegruppen, som kan munde ud i forslag til deltager-projekter.

Jørgen Nielsen gennemgik kort forprojektet, som er beskrevet i det udsendte notat, og hvor han støttede sig til præsentationen [290623H Emne 16 Alment Teknisk Fælleseje v J Nielsen Build](#), dateret 22/6 2021.

Udgangspunktet er, at svigt fortsat koster milliarder af kroner hvert år, at anvendelse af eksisterende viden er en overset løsning, at de 2 rapporter fra SBI og KU har bidraget med en forståelsesramme for ATF, men at rapporterne ikke håndterer ATF's primære funktion om, hvordan forskellige typer ATF kan udvikles og støtte byggeriets praktikere. En arbejdsgruppe under sekretariatet har derfor undersøgt mulighederne for at komme videre, og de har udarbejdet det vedhæftede notat med forslag til et forprojekt.

Heri foreslås, at der dannes en ATF-emnegruppe, som kan undersøge mulighederne for at etablere deltager-projekter fx på følgende områder: 1) Forståelsesramme for ATF, 2) Videnportal for ATF, 3) Retningslinjer for produktion af ATF og 4) Kulturændringer i anvendelsen ATF. For at få drøftet disse muligheder indbydes til 2 dialogmøder for ATF-emnegruppen, som kan munde ud i forslag til deltager-projekter.

Jørgen efterlyser tilkendegivelser fra paneldeltagerne om at ville indgå i ATF-emnegruppen og om at deltage i de 2 dialogmøder.

Dialog i panelet

Indlægget blev suppleret med spørgsmål og dialog i panelet om bl.a.:

- Vigtigt, at alle i panelet kan deltage i arbejdet, hvis de ønsker det, og at de resulterende projekter bliver forankret hos deltagerne. Vi skal finde sammen om det, men samtidig bygge på de erfaringer, vi hver især har om at producere ATF.
- Problemet er ofte, at man i praksis ikke følger beskrivelserne af ATF. Vi har brug for en fælles afklaring og et overblik over 'hvad er gældende'. Et resultat kan også være, at vi finder fordele ved at arbejde sammen om fælles retningslinjer og videndeling om praktiske erfaringer.
- Følgende deltagere har pt. udtrykt interesse: DTU Byg, Molio, ETA-Danmark, BYG-ERFA, Træinformation, TI og AAU Build. BYG-ERFA vil gerne lægge hus til møderne.

Efterskrift efter mødet med plan for forprojektet

Efterskrift: Der er efterfølgende afholdt møde mellem BSF, GI, BYG-ERFA og Build, hvor følgende blev aftalt:

- Build ved Jørgen Nielsen og Jørgen Munch-Andersen sender ansøgning om støtte til forprojektet til BSF og GI.
- Jørgen N og Jørgen M-A indkalder alle paneldeltager til de 2 dialogmøder, hvor det første afholdes den 21/9 2021, og hvor der er tilmeldingsfrist den 7/9 2021.
- Begge dialogmøder afholdes hos GI.

25/8 2020: Panelmøde 8 hos TI – 3. Opfølgning på gamle emner

Status af Ruut Peuhkuri, AAU Build

Rapporten er færdig og på vej til at blive publiceret. Den binder byggeriet sammen med retskilder og byggeforskning.

Dialog i panelet om emnet

- Vi har brug for fælles retningslinjer i Stående Byggepanel, som kan beskrive principperne for alment teknisk fælleseje.
- Dejligt at rapporten udkommer, og vi kan begynde at drøfte kvalitetssikring, arbejds-gange og definition af alment teknisk fælleseje i praksis, som kan få virkning på rets-praksis. Spørgsmålet er, hvordan vi kommer videre. Vi har behov for at få forslagene i pilotprojektet konkretiseret, hvorfor rapporten må opfattes, som det først skridt.
- Rapporten er baseret på en forskningsmæssig analyse. Det er ikke det samme som, at vi alle er enig i den. Det vil være godt, hvis vi i Stående Byggepanel kan få lejlighed til at diskutere konklusionen inden rapporten udgives. Vi er selvfølgelig interesseret i at få trykprøvet konklusionerne, men forholder os retten til vores forskningsfrihed.
- Hvor lægges snittet mellem pilot- og hovedprojektet? En væsentlig bemærkning.

19/11 2019: Ennemøde om alment teknisk fælleseje (ATF)

Indlæg om alment teknisk fælleseje (ATF) v/ Stefan Gottlieb

Stefan Gottlieb, SBI gav sit indlæg med baggrund i præsentationen [191119A Emne16 Alment teknisk fælleseje SGottlieb](#), som er udarbejdet af ham og Peter Vogelius. Til referatet er vedlagt redigeret udgave dateret 25/11 2019.

SBI/AAU København gennemfører med finansiering fra Grundejernes Investeringsfond og Byggeskadefonden, et pilotprojekt om Alment Teknisk Fælleseje (ATF). Formålet er at foretage en indledende kortlægning af, hvilken status ATF har blandt byggeriets aktører, og hvordan fællesejet forholder sig til den bredere regulering i branchen generelt. Projektet gennemføres med udgangspunkt i en interviewundersøgelse og en granskning af domme og kendelser fra det danske retssystem i samarbejde med Center for Virksomhedsansvar (CEVIA) på Københavns Universitet ved professor dr.jur. Ole Hansen og professor dr.jur. Vibe Ulfbeck.

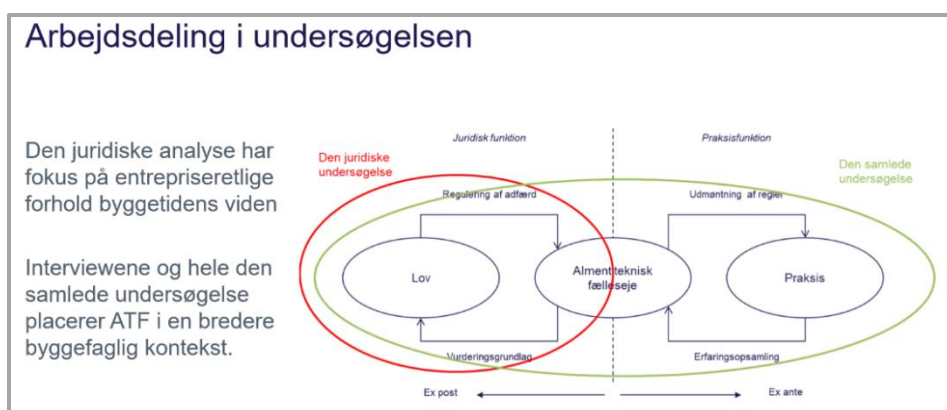

Planche 9: Undersøgelsens arbejdsmodel og arbejdsdeling mellem den juridiske undersøgelsesdel ved KU og den samlede undersøgelsesdel ved SBI.

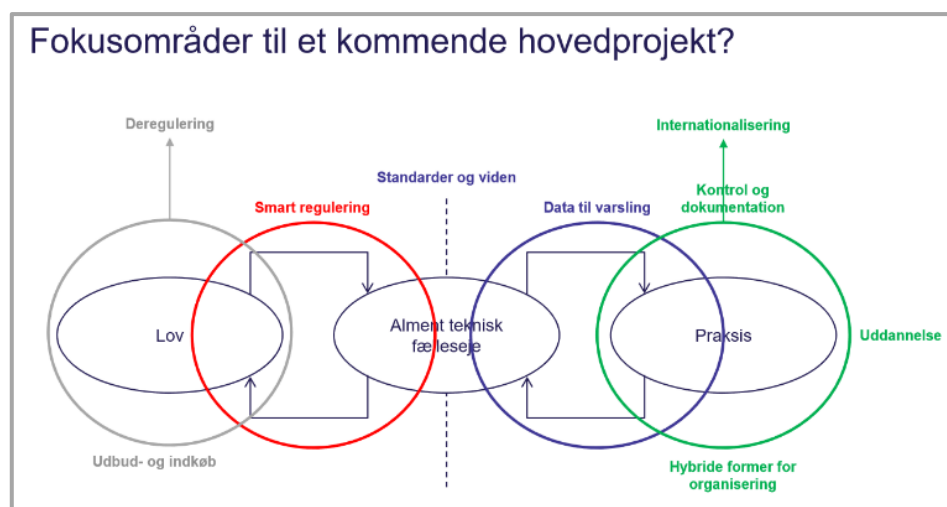

Planche 25. Forslag til fokusområder i et kommende hovedprojekt.

De foreløbige resultater fra undersøgelsen viser, at ATF opfattes som den ypperste viden, men at den er dobbelttydig og både kan omfatte videnskabelig viden produceret af

en uvildig part, samt praktiske erfaringer, der over tid er (tryk) prøvet praktisk og retsligt. Projektet peger også på, at der er to diskussioner i særdeleshed, der er centrale i forhold til at forstå fællesejets status i branchen. Det er tilgængelighed og dets legitimitet. I forhold til legitimiteten er grundspørgsmålet, hvem der kan eller bør producere teknisk fælleseje. Her står økonomisk uvildige og lovgivningsunderstøttede aktører stærkt. Vedrørende fællesejets tilgængelighed viser undersøgelsen, at der bør være lige adgang til ATF blandt branchens parter, idet værdien af ATF afhænger positivt af, hvor mange der bruger det. Det bør derfor ikke være muligt at ekskludere nogen fra brugen af det, og altså heller ikke i forlængelse af en tænkt (urimelig) betaling. Der peges på en række dilemmaer og spændingsfelter i fællesejets fremtidige udvikling, som pt. undersøges i projektet.

I forhold til den fremtidige udvikling af ATF og forslag til indhold i et efterfølgende hovedprojekt stilles der forslag om en tredje vej. Her vil man styrke fællesejets demokratiske legitimitet, og den 3. vej er et supplement til arbejdsmodellen i planche 9. Som grundlag for den fremtidige udvikling og hovedprojektet arbejdes med alternativer til arbejdsmodellen i planche 9, som er vist i planche 25.

Dialog mellem paneldeltagerne om problemstillinger og løsninger

Jørgen Nielsen lagde op til dialogen med at sige, at deltagerne kunne give et feedback til forfatterne, som de kunne bringe ind i rapporten.

Efterfølgende er der givet udpluk fra dialogen i en ikke prioriteret rækkefølge:

- Vi har et problem med brugen af standarder i praksis, hvis de ikke kan vise en vej for god praksis, før vi har fået en domspraksis, hvilket tager lang tid.
- ATF omsætter ideelle krav til praktiske løsninger, og omsætningen til beslutning og handling er forskellig for problemtyper og niveauer.
- Kan de produceres i udlandet? Kun hvis de med tiden tilpasses danske forhold.
- Ok, med at folde problemet ud og beskrive fejl og muligheder, og hvordan ATF skabes, men det er vigtige, at man forklarer det ædle formål bag hver type.
- Standarder erstatter ikke ATF, men ATF skal bl.a. hjælpe til at give løsninger, som standarderne ikke når til, så man ikke kommer galt afsted i praksis.
- Definitionen af ATF i rapporten bliver en balance og er et ATF i sig selv, hvorfor der foreslås en høringsrunde om definitionen.
- Kan vi ligefrem sige, at ATF er grundlaget på en bedre etik i byggeriet?
- Der er mange data i analysen, og man viser en 3. vej mellem regler, den perfekte byggesag og praksis. – Men hvordan kommer man videre?
- Skal vi ikke udforme i hierarki af ATF'ere og deres baggrundserfaringer?
- Det må ikke blive for bred en definition af ATF, der skal fokus på det tekniske.
- Der stilles forslag om gratis ATF, men man skal også kunne drive forretning.
- ATF kunne forklare, om man spiller midt på banen eller uden for sidelinjerne.
- Normer, standarder, produkter og teknologi betinger viden og erfaringer. Nyudvikling kan ikke omfattes af standarder. Man skal derfor indsamle erfaringer.
- Kompendier og uddannelse kan vel også være ATF, men hvordan gøres det?

Stefan Gottliebs sammendrag og konklusion

- Der var forskellige spørgsmål til problemstillingen, som SBi uddybede.

- Der tilføjes et afsnit i rapporten, der forklarer fællesejets baggrund og formål.
- Rapportens diskussionsafsnit vil samle op på tværs af de to delundersøgelser.
- Rapporten vil fokusere på kerneproblemstillingen og ikke på beslægtede problemstillinger, der kan behandles i fremtidige projekter.
- Forhold vedrørende tilgængelighed og legitimitet vil blive diskuteret yderligere, end det der var plads i den mundtlige præsentation.

9/8 2018: Stående Byggepanel udviklingsprogram for 2018-19

Nedenstående er et uddrag af udviklingsprogrammet for Stående Byggepanel, som har relation til ATF.

2. Formål med udviklingen i 2018-19

Det er centralt for en positiv udvikling af Stående Byggepanel og for opfyldelsen af panelets idégrundlag:

- At samarbejdet i Stående Byggepanel er uvildigt, åbent og støtter deltagernes initiativer, herunder bidrage til at sikre et bedre faktagrundlag og synliggørelse af effekten af deltagernes initiativer på forbedringer i byggerier.
- At deltagernes egne initiativer og reaktioner på panelmødernes emner og problemstillinger formidles åbent og lægger op til forbedringer i byggerier.
- At deltagerne videndeler bl.a. med baggrund i troværdige og dokumenterede erfaringsdata fra byggesager og databaser.

Formålet med Stående Byggepanels udvikling i 2018-19 er derfor at styrke disse punkter gennem et samarbejde mellem deltagerne på følgende områder:

- i. At videreudvikle videndelingen på panelmøder og formidlingen til byggeriet.
- ii. At udbrede anvendelsen af alment teknisk fælleseje i deltagerinitiativer.
- iii. At udbrede princippet om god byggeteknisk dokumentation på byggesager.
- iv. At udbrede anvendelsen af statistiske data fra databaser på møderne.
- v. At skabe dialog om effekten af panelets indsat på byggeriets troværdighed.

Formålet er ikke at gennemføre selve udviklingen under formål ii – iv, idet den gennemføres af de enkelte paneledeltagere, mens Stående Byggepanel alene vil tage sig af videndeling, dialog og inspiration til deltagerformidling og -udvikling. Formål ii-iv skal på forskellig måde og samlet bidrage til, at de behandlede emner på panelmøderne og deltagernes initiativer bedre kan ses i et fælles generisk perspektiv, som det er forsøgt illustreret i bilag B.

Aktivitet 2: Alment teknisk fælleseje (ATF) i deltagerinitiativer

På panelmøde 3 den 23/11 2017 blev emne 8 om TOR-sagen og alment teknisk fælleseje (ATF) fremlagt til drøftelse for første gang. Det havde baggrund i, at Konkurrencerådet i afgørelse af 31/5 2017 påbød TOR (Tagpapbranchens Oplysningsråd) at ophæve samtlige deres TOR-anvisninger. Det medførte, at deltagerne på panelmøde 3 og 4 fremlagde følgende afledte deltagerinitiativer:

- 3 nye SBi-anvisninger om membraner til tagdækning.
- Temamøde den 8/11 2017 på SBi om ATF.
- SBi-forprojekt om kortlægning af ATF.

- Morgenmøde den 9/5 2018 på TI om missing-link mellem EU's Byggevareforordningen (CPR) og Bygningsreglementets (BR 18) funktionskrav.
- BvB's og BSF's forslag til ATF i tilknytning til emne 1, hvor de bl.a. henviste til artikler i deres årsberetninger for 2017.

Som det ses, er der flere initiativer i gang om ATF hos deltagerne, og deltagerne har udtrykt stor interesse for at samle sig om en fælles praksis for ATF, som kan bidrage til at skabe et bedre byggeri og evt. også påvirke Voldgiftssager. Stående Byggepanel vil i 2018-19 støtte op om deltagerne egne initiativer gennem videndeling, dialog og inspiration til deltagerne på panelmøderne og mellem disse med vægt på:

- At videndele om deltagerne egne initiativer og skabe en konstruktiv dialog på panelmøderne om formidling, udvikling og anvendelse af ATF.
- At skabe en dialog mellem deltagerne om udvikling af en fælles generisk model for ATF, som deltagerne kan anvende i samarbejde med byggeparter.
- At inspirere deltagerne til at anvende den generiske model for ATF på deres område, så Stående Byggepanel kan formidle deltagerne illustrative eksempler om ATF.

23/5 2018: Panelmøde 4 hos Bygherreforeningen – 3. Deltagerinitiativer

Nedenstående referat om ATF er kopieret fra emne8dagbogen til denne emne16dagbog, men det kan af historiske grunde også læses i emne8dagbogen.

Indlæg ved Peter Vogelius, SBI/AAU København

Peter fremlagde sit indlæg med baggrund i vedhæftede præsentation.

Peter orienterede kort om SBI-projekt, som er støttet af Grundejernes Investeringsfond og Byggeskadefonden. Projektet gennemføres som en kortlægning over det næste år i samarbejde med Københavns Universitet, og den skal:

- Kortlægge alment teknisk fælleseje.
- Undersøge retspraksis i fortolkning af ATF.
- Etablere et fundament for den videre undersøgelse.

Baggrunden for projektet er forskellige udviklingstendenser i byggeriet som fx MgO-sagen og TOR-sagen. Alment Teknisk Fælleseje (ATF) er et uklart begreb, som spiller en central rolle i praksis og i brug af regler, og som kan afgrænse, hvorvidt en part handler uagtsomt. Det er vigtigt, at den nye forståelse af ATF ikke hæmmer konkurrencen og samtidig sikrer kvaliteten og samspillet med den øvrige regulering. ATF kan opfattes som samregulering og kvasiregulering mellem lovgivning på den ene side og praksis på den anden side, som det er vist i planche 4 i præsentationen.

Deltagerdialog

- Vil man bruge Voldgiftssager som erfaringsgrundlag og samarbejde med Voldgiftsnævnet? Det kommer an på de tidsmæssige ressourcer.
- Hvilken vægt vil der blive lagt til kildernes troværdighed, betydning og placering i kvalitetshierarkiet? Vi håber på at få lavet en validitetsliste.
- Hvordan vil man kunne overbevise Voldgiftsretten om en ny forståelse af ATF? Det tager lang tid at skabe en forandring her, er I bevidste om det. Uddannelse er også

en del af ATF, som vi ikke skal glemme, og herfra vil det sive ned gennem branchen til praksis.

- I Voldgiftssagerne kender man ofte ikke årsagen, idet man primært har fokus på det økonomiske ansvar. Herfra kunne det være interessant at høre en tidlig advarsel (Early Warning), hvor det er gået galt.
- Der henvises til indlæg af Paw Engsbye Rasmussen, BvB og Ole Bønnelycke, Byggeskadefonden under emne 1 'CE-mærkning af byggevarer fx MgO-plader'.
- Det planlægges et indlæg fra SBI/AAU København om ATF på panelmøde 5 i Stående Byggepanel.

Indlæg ved Mette Glavind, Teknologisk Institut

Mette fremlagde sit indlæg mundtligt uden præsentation.

Mette gav en kort status for morgenmødet på Teknologisk Institut den 9. maj 2018, som blev aftalt på panelmøde 3, og som havde fokus på ATF i forhold til 'missing-link' mellem Byggevareforordningen og Bygningsreglementets funktionskrav. På mødet deltog 20-25 personer, og konklusionen var:

- At der ikke var enighed om problemets størrelse, og at byggeriets parter har svært ved at navigere i bunken af ATF'ere.
- At der er behov for en uvildig og samlet indgang til ATF, og at der bør skabes klarked over, hvad ATF dækker over.
- At SBI-projektet forventes at bidrage hertil, og at mødedeltagerne gerne vil inddrages deri.
- At der pt. ikke er konsensus om en fælles løsning, og at en mulig vej frem kunne være en differentieret diskussion om delemner, som senere kunne samles i et resultat, men samarbejde og koordinering af igangværende initiativer er en væsentlig forudsætning.

Deltagerdialog

- Syntes ikke mødet i sig selv gav noget.
- Hvor i processen er problemerne?
- Var mødet næsten ikke et panelmøde?
- Tomlen op til Paw's 9 forslag til beskrivelse af ATF, som han fremlagde under emne 1 (ATF er ansvarlighed, uvildighed, saglighed, entydighed, gennemsigtighed, tidsfæstning, tilgængelighed, videndeling og åbenhed).
- Producenterne har meldt sig ud af diskussionen, men vigtigt med uvildighed.
- Det vil være svært at formulere ATF, der hvor vi ingen erfaringer har.
- Vi bør samles i en ny diskussion.

23/11 2017: Panelmøde 3 hos Dansk Byggeri – 2. Nye emner

Nedenstående referat om ATF er kopieret fra emne8dagbogen til denne emne16dagbog, men det kan af historiske grunde også læses i emne8dagbogen.

Indlæg om alment teknisk fælleseje med baggrund i fx TOR-sagen

Indlæg v/ Ruut Peuhkuri, Statens Byggeforskningsinstitut (SBI) AAU København. Ruut gav sit indlæg på baggrund i præsentation på 13 plancher, som er vedlagt referatet. Baggrunden var Konkurrencerådets fokus på bl.a. TOR (Tagpapbranchens Oplysningsråd), og den afgørelse som de offentliggjorde den 31/5 2017, hvor TOR blev påbudt af opheve samtlige TOR-Anvisninger. Se bl.a. linkene:

- <https://molio.dk/bygnet/nyhed/article/afgoerelse-af-sag-om-tor-anvisninger/>
- <https://www.kfst.dk/media/46145/afgoerelse-of-fentlig-ikke-fortrolig-tagpap-31maj2017-opt-09juni2017-endelig.pdf>

SBI-initiativ: Temamøde om alment teknisk fælleseje den 8/11 2017

SBI har afholdt et temamøde i SBI's Rådgivende Forum den 8/11 2017, hvor man satte fokus på: 'Hvad er fremtiden for byggeriets almene tekniske fælleseje?'. Der var indlæg fra mange forskellige parter, og der var +100 deltagere. Se dagsorden og referatet på linket:

- <http://kursus.sbi.dk/Pages/SBIOfflineCourseDetails.aspx?Course=29>

Men hvad er alment teknisk fælleseje? På temamødet gav Stefan Gottlieb følgende forklaring jf. bekendtgørelse om kvalitetssikring:

- Alment teknisk fælleseje er en sum af praktiske erfaringer.
- Ydelser skal bl.a. kvalitetssikres i overensstemmelse med alment teknisk fælleseje.
- God kvalitetssikringsskik er et sæt af ofte uskrevne sædvaner, som er alment anerkendte.
- Alment teknisk fælleseje binder love og praksis sammen.

Dialog om emnet

- Man kan sige, at alment teknisk fælleseje er, hvordan vi gør det i praksis, hvorfor de ikke er nationale særregler, og man kan aldrig gøre dem til standarder.
- Brug af alment teknisk fælleseje forenkler dokumentationen, for hvis man følger alment teknisk fælleseje, så kan man spare dokumentation og føle sig sikker på løsningen.
- Hvordan fastlægger vi 'normer-praksis' for innovation og forsøg, som giver grundlag for udvikling og forandring?
- Alment teknisk fælleseje er den måde vi lærer af hinanden.
- Det, som ligger udenfor alment teknisk fælleseje, skal dokumenteres af den virksomhed, som har 'produktansvaret', og spørgsmålet er, om der ikke er mange 'leverandører', som ikke forstår deres ansvar for dokumentation?
- Fastlæggelse af alment teknisk fælleseje skal ske i en åben proces, og det skal være fagligt og praktisk erfaret.

- For øjeblikke betragter nogle alment teknisk fælleseje, som noget der begrænser konkurrencen i byggebranchen. Det er ikke rigtigt, idet det har til opgave at højne kvaliteten ved at stille erfaringsbaseret viden til rådighed for både udførende og rådgivere, så man også kan forebygge svigt og skader. Det er derfor vigtigt, at vi fastholder, at vi har ytrings- og forsamlingsfrihed jf. Grundlovens §§ 77 og 78 til at drøfte problemstillinger om alment teknisk fælleseje i byggeriet.
- Der blev foreslået et nyt møde om alment teknisk fælleseje, hvor flere meldte sig som deltagere. TI vil arrangere et møde med indlæg fra interesserede parter inden næste panelmøde.